

devolje vse žrtve na oltar skupne domovine. Tako bodo tudi odslej brez vsakega pomisleka, brezpogojno in z iskrenim navdušenjem. Seveda ostane stranka neomahljivo »zvesta svojemu narodnemu, kulturnemu in gospodarskemu programu, ki je še ni nikdar in tudi ne bo oviral v izvrševanju katerihkoli patriotskih dolžnosti.«

—r— **Na c. kr. državni obrtni šoli v Ljubljani** je govoril o pomenu in rentabilnosti vojnega posojila prof. Henrik Podkrajšek. Njegova izvajanja so hitro našla pot v mlada srca za vse lepo in blago vnetih obiskovalk ženske obrtne šole. Svojim domovinskim čuvstvom pa so dale duška na ta način, da so v svojih razredih začele nabirati prostovoljne denarne prispevke. Dasi jih po številu ni veliko in je poleg tega med njimi pretežna večina takih, ki žive v skromnih razmerah, so vendar nabrale veliko, še več pa je doneslo srečkanje, za katero so darovale nekatere učenke krasna ročna dela. K lepemu uspehu te akcije so pripomogle učiteljice Klement. Hrovatinova, Ana Schmiedtova, Filomena Senekovičeva in Marija Veharjeva z dobrimi sveti, ki so jih dajale mladim nabiralkam, potem pa tudi s svojimi prispevki, ki sta jih na njih posredovanje naklonila vzvišenemu namenu ravnatelj in moški učiteljski zbor ženske obrtne šole. S tem denarjem kupljeni kosji IV. vojnega posojila se bodo na željo mladih domoljubov izročili ravnateljstvu s pristavkom, da naj dobivajo obresti ukaželjna dekleta, ki bodo še v poznejših časih obiskovala žensko obrtno šolo. Res plemenito!

—r— **Iz ruskega vjetništva.** Tovariš Rajko Božič, učitelj v Mengšu, se je zglasil z dopisnico z dne 4. aprila iz Tjuma na v Tobolski guberniji telovadnemu učitelju Juliju Schmidtu ter sporočil, da je zdrav, da mu gre dobro in da upa na skorajšnje snidenje v domovini. Z njimi skupaj so v istem kraju še tovariši Riglar, Gabrovšek in Silvester.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Namesto obolele učiteljice Marije Burjove je imenovana za suplentinjo na ljudski šoli v Osilnici učiteljica Angela Mandeljeva. — Namesto obolele učiteljice Erne Schottove v Oblaku bo suplerala učiteljica Marija Očaharjeva. — C. kr. deželni šolski svet je vzela na znanje izstop učiteljice Karoline Bulovčeve in Josipine Fischerjeve in vstop učiteljice M. Elekta Schleglove in S. Imelda Konciljeve v osemrazrednico v Mekinjah. — Suplentinja Ana Breznik je imenovana za provizorično učiteljico v Črnomlju; suplentinja Cirila Goljeva pa za provizorično učiteljico v Metliki.

—r— **Umrla je v Krškem** dne 12. pret. m. učiteljica soproga, gospa Ivana Rozmanova. Dosegla je visoko starost 81 let. Pokojnica je bila v mestu in okolici znana kot skrbna in dobra žena. Marsikdo, ki je hodil v krško meščansko šolo, se je bo spominjal tudi kot obče priljubljene dijaške gospodinje. V dolgi dobi 26 let je stanovale pri njej mnogo dijakov, ki jim je bila kakor mati. Da je v sili vsakomur rada pomagala, o tem bi v Krškem in v okolici marsikdo vedel povedati. Bodi blagi pokojnici ohranjen blag spomin! Tovarišu Florianu Rozmanu pa naše iskreno sožalje!

—r— **Kako vzgaja šola?** Pišejo nam: V Metliki so ljudskošolski otroci po lastnem nagibu priredili dve patriotski zabavi v prid »Skladu za naše v vojni oslepele vojake«. a) Zabava z dne 14. dne maja t. l. pod vodstvom Jožice in Emice Šturmove in Helice Habjanove je dala čistega 14 K 24 vin. b) Zabava z 21. dne maja t. l. pod vodstvom Franjice in Deve Kopinčeve pa 14 K. — Učenci iste šole so podpisali 2400 K IV. vojnega posojila, njih starši pa — kolikor je učiteljstvu znana — nad 25.000 K. — Tako vzgaja šola!

—r— **Kmetska posojilnica ljubljanske okolice** v Ljubljani je blagovolila tudi letos tukajšnji šoli nakloniti podporo 30 K. Presrečna hvala! — Šolsko vodstvo Drenov grič.

—r— **Strela v šolskem postopju.** Iz Hotiča poročajo: V nedeljo, dne 14. pret. m. je popoldan med hudo nevihto, okoli pol 6. ure treščilo v tukajšnje šolsko poslopje. Strela je precej raztrgala streho, hujske nesreče pa ni bilo.

—r— **Poročil se je** gosp. Miroslav Podgornik, nadučitelj v Cerknem, z gđ. Pavlo Kosmač. Obilo sreče.

—r— **Zlato poroko** je v Mokronogu praznoval v ponedeljek, 22. t. m., vpokojeni nadučitelj Fran Lavrič. Naj ljubezniva zlatoporočnica učakata še dolgo let v sredi otrok in vnukov! Bilo srečno!

—r— **Odlikovanje.** Cand. ing. Stanko Dimnik, c. in kr. poročnik pri železniškem polku, je odlikovan z zlatim za-

služnim križcem na traku hrabrostne svetinje. Odlikovanec je sin našega ljubljanskega tovariša nadučitelja Jakoba Dimnika. — Čestitamo očetu in sinu!

—r— **Prva mestna deška ljudska šola v Ljubljani** je podpisala IV. vojnega posojila 81.000 kron, in sicer je podpisalo učiteljstvo 100 kron (III. vojnega posojila pa 400 kron); učenci 1000 kron (III. vojnega posojila pa 300 kron); starši učencev in njih sorodnikov pa 79.900 kron; vsi skupaj torej 81.000 kron.

—r— **V ruskem ujetništvu**, in sicer v Tjumentu biva častnik Fran Jankovič, učitelj na Viču pri Ljubljani. Poročilo pravi, da je zdrav in krepak.

—r— **Pozor!** Kdor ve za naslov notranjskega tovariša, rejca čistokrvnih — kratkodlakih — koz srnine barve, blagovolj sporočiti naslov tovarišu K. Barletu, t. č. šolskemu voditelju v Metliki.

Štajerske vesti.

IVAN ZDOLŠEK

Umrl je dne 13. maja t. l. po kratki boleznici v Gabrijah pri Celju tovariš Ivan Zdolšek, nadučitelj v p., v 84. letu svoje dobe. — Pokojni tovariš je uspešno učiteljeval do 69. leta svoje starosti, vedel kot nadučitelj v Novi cerkvi pri Celju. Odlikovan je bil s srebrnim zaslužnim križcem; bil je imejitelj častne svetinje ter častni občan občine Nova cerkev. — Izza svoje vpokojitve l. 1891. je živel v Gabrijah pri Celju, kjer je imel lastno hišo. — Pokopan je bil ob številni udeležbi dne 15. maja t. l. na okol. pokopališču celjskem. — Blag mu spomin!

—r— **Umrl je dne 15. maja t. l.** vodja deželne deške mešč. šole v Celju, Jos. Hölzel, 45 let star, po enomesečnem bolehanju. Rajnik je jedva drugo leto služboval kot ravnatelj. Rojen je bil v Ptuj, vzgojen v Mariboru, po mišljenju je bil Nemeec. Vedenja je bil konciljantnega. — Naslednik mu bo kajpada spet Nemeec, čeravno je meščanska šola v Celju namenjena v prvi vrsti — Slovencem.

—r— **Za šolskega nadzornika v Belgradu** je imenovan poročnik Stanko Majcen iz Maribora.

—r— **Iz Jarenine poročajo:** Akcija za »Rdeči križ« — prvo podjetje te vrste na kmetih — je imela impozanten uspeh. Tu je privrelo globoko čuvstvo usmiljenja in domoljublja. Slovenski mož, slovenska žena, slovenska mladina — pravi bratje usmiljenega Samaritana in neomajno zvesti sinovi, zveste hčerke habsburške hiše, svoje domovine Avstrije! Dasi imamo pri nas šolane same skromne kmetijske občine, je moglo šolsko vodstvo odposlati predsedništvu »Rdečega križa« 1375 K in prijaviti 70 novih udov s skupno udnino 280 K, torej skupni uspeh 1657 K.

—r— **Umrl je dne 11. maja t. l.** ob tirolski fronti Josip Pinter, vojni kurat v r. pri nekem domobranskem polku, zaradi naporov, od srčne kapi zadet, v 32. letu dobe svoje. — Pokojnik je bil odlikovan z duh. zaslužnim križcem II. vrste na belo-rdečem traku in z viteškim križem Franc-Josipovega reda na traku voj. zaslužnega križa. — Pred odhodom v vojno službo je bil Pinter v Celju mestni kooperator, obče priljubljen, zlasti pri mladini. Mož je bil vzgleden duhovnik ter izboren katehet. Živel je samo svojemu poklicu. — Trajen mu bodi spomin!

—r— **Posirovljenje in nemoralna mladina** ob vojni vidno napredujeta. Tako je bilo n. pr. v Gradcu v času od 1. jan. do 1. junija 1915, torej v petih mesecih, po policiji zaradi nenravnosti aretiranih 500 mladostnih oseb, dočim je v vsem letu 1914. znašalo to število 856. Tedaj skoraj za 50% v enem letu se je povečalo število teh izprijencev! Pri tem dekleta v nemoralni prekašajo dečke. To pa ima svoj vzrok v tem, da se v starosti od 14. do 18. leta na naravnost grozen način udinjajo — prostituciji. — Tako čitamo v graškem listu »Blätter für Armenwesen und Jugendfürsorge«.

—r— **Vojna odlikovanja.** Izmed slovenskih učiteljev na Štajerskem so zadnji čas prejeli odlikovanja nastopni tovariši: Franjo Lucček, učitelj pri Sv. Antonu v Slov. Goricah, poročnik pri 26. d. pp., veliko srebrno hrabrostno kolajno. Franjo Mejovsček, učitelj v Jarenini, poročnik pri b.-h. pp. 4. srebrno hrabrostno kolajno I. reda; Anton Mohar, učitelj pri Sv. Marjeti na Dr. p., praporščak pri 26. d. pp., bronasto hrabrostno kolajno; Friderik Pučelič, učitelj v Leitersbergu-Karčevini, četovodja pri prostov. strelskem p. 4, zahvalo in priznanje v imenu Najvišje službe; Makso Smole, učitelj v Račjem, praporščak pri d. pp. 26, srebrno hrabr. kolajno I. reda; Makso Viher, okr.

pom. učitelj v Mariboru, poročnik pri deželnostr. p. 2, srebrno hr. kolajno 2. reda in Ljudevit Varyl, učitelj v Poljčanah, rač. podčastnik pri 47. pp., srebrni zaslužni križec na traku hrabrostne kolajne. Vsem tovarišem — naše čestitke!

—r— **Svetinjo za 40letno službovanje** je podelil štajerski namestnik nadučitelju tov. Antonu Farčniku v Polzeli.

Koroške vesti.

—r— **Iz Celovca** nam poročajo: Povodom imenovanja c. kr. podpredsednika gospoda Henrika grofa Attemsa predsednikom v vojvodini Kranjski, je razdelil učitelj z Jesenic, tovariš Leo Pibrovč, sedaj cenzor v Celovcu, v zvezi z g. Ahlinom po celovških bolnišnicah 5000 svaščic in 400 smodk. — Športna prireditve dne 7. maja je vrgla 26 kron.

—r— **Koroški učitelji v svetovni vojni.** Od 800 koroških učiteljev jih je odrinilo pod orožje 400. Med njimi jih je umrlo, oziroma padlo 34, 22 jih je ujetih, 3 pogrešajo. Odlikovanih jih je bilo doslej 48.

—r— **Nadporočnik Neisser, žrtev popotitve parobroda »Dubrovnik«.** Potrjuje se vest, da je nadporočnik Jurij Neisser od 78. polka utonil pri katastrofi, ki je zadela parobrod »Dubrovnik«. Pokojnik je bil od lanskega leta v Dubrovniku, dodeljen c. in kr. postajnemu poveljstvu. Po poklicu je bil profesor na učiteljski v Celovcu, kjer zapušča vdovo in tri otročiče. Neisser je štel 36 let. Hvalijo ga zaradi njegovega lepega nastopanja v službi in dobrega srca. Tudi kot profesor je bil na svojem mestu.

—r— **Koroški »Deutscher Volksrat«** je po poročilu »Deutsche Wacht« zboroval v Celovcu in sklenil: Glavna skupščina »Deutscher Volksrata« za Koroško, ojačena po županih koroških mest in trgov, se srčno zahvaljuje onim krogom, ki so izdelali »velikonočni program«, za veliko trudapolno delo in zvesto brambo upravičenih zahtev Nemcev v Avstriji. Skupščina zahteva od zakonitih zastopnikov v državi in deželi kakor od vseh drugih vplivnih prijateljev nemškega ljudstva, da pri vseh nadaljnjih pogajanjih z različnimi nemškimi strankami, z vlado, z druidimi narodi avstrijskimi ali z zastopniki nemškega cesarstva z vsemi močmi delajo na to, da se neomajno drži sledečih zahtev: 1. Galicija in Dalmacija naj dobita posebno mesto. 2. Z zakonom naj se nemščina določi kot državni jezik. 3. Država naj varuje in goji nemško šolstvo. 4. Po vsej Avstriji naj država varuje nemške narodne in gospodarske interese. — V tej resoluciji je posebno zanimivo dvoje: tudi koroški »Volksrat« priznava, da se bo o teh nemških zahtevah moralo pogajati z drugimi avstrijskimi narodi, in drugič kliče na pomoč zastopnike nemške države za urejevanje notranjih avstrijskih razmer!

Goriške vesti.

—r— **Henriku grofu Attemsu** je izreklo starešinstvo mestne občine Sv. Križ na Goriškem iskreno čestitko povodom imenovanja za kranjskega deželnega predsednika. Čestitati pa se mora tudi sednji kranjski deželi na tako blagem in strogo pravičnem predsedniku.

—r— **Poročilo pomožnega odbora za begunce z juga s sedežem na Dunaju** je ravnokar izšlo. Na Češkem je v 73 okrajnih glavarstvih 18.982 beguncev, na Moravskem v 26 okrajnih 30.099, na Nižjem Avstrijskem v 30 okrajnih 32.500, na Zgornjem Avstrijskem v 7 okrajnih 17.653, na Solnograškem 1964, na Štajerskem okoli 21.000, na Koroškem okoli 1000, na Tirolskem okoli 7000, na Kranjskem od 30.000 do 40.000. Skupno tedaj okoli 170.000 beguncev. Zasilnih šol je 108. Največ krajevnih pomožnih odborov je na Češkem. V dunajskem odboru so trije Slovenci. Odbor je pri pomožnem odboru imel dohodkov 304.718 K 48 v, izdatkov pa 167.030 K 24 v. Oddelek za obleko je prejel 309.341 K 64 v, izdal pa 434.090 K, za kar mu je pomožni odbor pomagal s 124.749 K 26 v. — Odbor je izdal podopost 109.470 K 20 v. Dne 1. januarja je imel na razpolago 163.710 K 18 v.

—r— **Pred c. kr. izpraševalno komisijo v Gorici** (sedaj v Ljubljani) so bili usposobljeni v pomladanskem roku 1916 za pouk na ljudskih šolah, in sicer s slovenskim učnim jezikom: Bajt Miroslav, Belin Franc, Bevk Franc, Brana Alojzija, Čučat Roza, Feigel Ivan, Ferletič Emilija, Gabršček Ivan, Goljevšček Marija, Hvala Anton, Kovač Viktor, Mayer Ernest, Novak Leopolda, Pečarič Miroslav, Slejko Ema, Vižin Anton; s slovenskim in nemškim učnim jezikom: Bajt Zora (za slov.

šole z odliko), Brumen Apolonija (za oboje z odliko), Čok Ana (za slov. šole z odliko), Drobnič Marija, Hvala Danica, Simšič Adolfa (za slov. šole z odliko), Vinšek Doroteja (za oboje z odliko); z nemškim učnim jezikom: Silvestro Nelda (z odliko). — Razentega so se izvršili z ugodnim uspehom štirje dopolnilni izpiti.

—r— **Iz Kromeriza** na Moravskem nam poročajo: Vest, da pride sem ne le slovenska, temveč tudi italijanska gimnazija iz Gorice, se tudi tu vzdržuje, in sicer se bo baje za dijake ustanovil nekak konvikt. S poukom se prične menda pričetkom junija. Naše mesto ima že češko in nemško ter tudi knezoškofovo gimnazijo; poleg tega češko in nemško realko, pripravnico in glasbeno šolo, bo torej potem glede šolstva teknovalo z mnogo večjimi mesti. — »Teden Rdečega križa« nam je prinesel več prireditev in koncertov, najznamenitejši je bil oni »Češkega kvarteta« z Dunaja, nudeč krasen umetniški užitek. — Zdad gostuje tu češko gledališče iz Brna in prizarja operete; prihodnji mesec priredi »Narodni divadlo« iz Prage nekaj opernih predstav. Ker tu ni gledališča, se vrše te prireditve v koncertni dvorani. Tako mam naknadno svojo sezono. Vreme je bilo krasno pomladansko: »terjaci« pa so nam prinesli nekoliko novega mraza. Knezonaškofijski park je prekrasno šetaljšče. Bajje dospe v kratkem olomuški kardinal-knezoškofof tu sem v svojo poletno rezidenco.

—r— **Iz krogov goriškega učiteljstva** pišejo »Slovenskemu Narodu«: Okrajni šolski svet za goriško okolico se je spomnil svojega učiteljstva in mu določil podpore. Delilo se je, kakor je čuti, na štiri dele, in sicer: I. skupina v službi se nahajajočih 150 K, II. skupina oni, ki so na dopustu, 100 K, III. oženjeni vojaki manj in IV. skupina neozženjeni vojaki — nič. Prav je, da se prihiiti vsakemu na pomoč, a krivo je, da se pozabi mladega neoženjenega učitelja, ki se mu že itak odtegne cela polovica mesečne plače — katera znaša sedaj okoli 50 K. Vprašamo se, ali ta mlada skupina — poznejše deblo učiteljstva — res ne potrebuje ničesar? Ako je tako, kakor smo čuli, merodajni gospodje, popravite!

Tržaške vesti.

—r— **Poroča.** Dr. Ludovik Vadnal, c. kr. finančni uradnik, se je poročil z Milko Požarjevo, učiteljico in hčerjo voditelja šole v Trebčah, tovariša Antona Požarja. Novoporočencema želimo vse najbolje!

—r— **Iz Sv. Križa pri Trstu** poročajo: »Teden Rdečega križa« je tu primeroma prav dobro uspel. Učenke so pod nadzorstvom svojih učiteljic bliskoma razprodale vse znake. Nabralo se je 185 K 45 v. Članov se je vpisalo po prizadevanju šol. vodje tov. Emila Pakiža 64, poleg tega se je nabralo v šoli med učenci za »Rdeči križ« 11 K 36 v. Ker plača vsak član letno 4 krone, se je nabralo torej v vsem skupaj za »Rdeči križ« 452 kron 81 vin.

—r— **Nadzorovanje občinskih otroških vrtcev.** Cesarski komisar razglašajo, da je sestavil odbor gosp. ki bodo neposredno nadzorovale občinske otroške vrtce, obiskovale te zavode in podajale mestnemu magistratu predloge v svrhu boljšega uspevanja vrtcev. V odboru se nahajajo gospe baronica Nina Morpurgo, Hildegarda Tomicich, Marija Zahorska in Gina Ban kot konzulentka-strokovnjakinja.

Istrske vesti.

—r— **Istrska upravna komisija** kliče domov, in sicer nazaj v službo računskega oficijala Antona Rocca, kmetijskega učitelja Donata Libuttija in puljskega primarija dr. Umberta Sbisca. Nazaj jih seveda ne bo.

—r— **O zgodovini in prirodi notranje Istre** je na podlagi projekcij predaval v dunajski »Uraniji« dne 16. maja zvečer vseučiliški docent dr. Edvard Traversa.

—r— **Deželna upravna komisija mejne grofije Istre** je dala dosedaj dovoljenje v smislu § 6. deželnega šolskega zakona z dne 30. marca 1870 za ustanovitev 40 ljudskih šol v Istri. Starši otrok, obvezanih v obiskovanje šole, so prosili že mnogo let, v nekaterih slučajih celo že 40 let, da bi se jim te šole ustanovile. V teh šolah bo hrvatski, oziroma slovenski učni jezik, a italijanski, oziroma nemški jezik se bo — po želji faktorjev, obvezanih v vzdrževanje šole — poučeval kot predmet.

—r— **Sv. Lucija poleg Pirana v Istri.** Prezaslužna istrska Družba sv. Cirila in Metoda je ustanovila slovensko šolo pri

Sv. Luciji poleg Pirana. Prebudila je tamojšnje Slovence in rešila njihovo mladino potujčenja. Strašno so besneli piranski irredentovci ter prorokovali, da šoli ne bo leto dni obstanka. Toda — motili so se! Šola obstoji in napreduje dobro pod vodstvom vrlega narodnjaka tovariša Arnška. Narodna zavest se lepo druži s patriotično ljubeznijo v srcu tega toli zafiranega slovenskega prebivalstva. Kakor drugod, tako so se tudi t. uzavzeli, da kaj store v pomoč »Rdečemu križu«. Priredili so dne 14. maja šolsko veselico z jako lepimi vzporedom. Prišlo je mnogo ljudstva, da položi mal dar na oltar domovine. Tudi slovenski vojaki iz Pirana so naše ljudstvo razveselili s svojim posetom. Hvala jim in čast! Udeležilo se je veselice tudi učiteljstvo iz Kort, iz Kaštela in iz Kopra s šolarji. Vsi so se divili prelepemu izvajanju vzporednih točk. Tov. učitelj in tov. učiteljica imata lepo zadšččenje za svoj trud, zakaj uspeh prireditve je v moralnem in gmotnem oziru jako dober. Znatna vsota, ki se je nabrala ob tej priliki, je bila izročena vojnopomožnemu uradu v Kopru.

Iz Dalmacije.

—d— **Za moško učiteljske v Makarski v Dalmaciji.** Občinski zastop je sprejel predlog občinske uprave, da najame 120.000 K posojila za nabavo zemljišča za zgradbo moškega učiteljskega, ki ga hoče vlada prenesti v Makarsko.

—d— **Kolajne »Osvečeno Kosovo 1912.«** prepovedane. Iz Zadra poročajo, da je prepovedano nositi in hraniti srbske kolajne »Osvečeno Kosovo 1912.« Kolajna ima napis »Osvečeno Kosovo«, pod napisom je letnica 1912. Na kolajni so napisana imena raznih mest: Bitolj, Skader itd. Prekršenje prepovedi se kaznuje z globo 2 do 200 kron, oziroma z zapornim 6 ur do 14 dni.

—d— **Imenovanje.** Referent za administrativne in ekonomske zadeve na dalmatinskem deželnem šolskem svetu, Leopold Golf, je bil imenovan za dvornega svetnika ad personam. Dvorni svetnik Golf je iz dobroznane ljubljanske rodovine.

—d— **»Monarhija«** v treh jezikih. Glasilo monarhistične lige je pričelo izhajati v Zadru v treh jezikih: v italijanskem, hrvaškem in nemškem. Prej je izhajalo samo v italijanskem jeziku v Trstu.

Živinozdravniške študije. Korespondenčni urad: Z začetkom študijskega leta 1916/17 se sprejme na c. in kr. živinozdravniški visoki šoli na Dunaju 20, na kraljevi ogrski živinozdravniški visoki šoli v Budimpešti pa 10 aspirantov. Prosilci se morajo zavezati za sedemletno vojaško živinozdravniško službovanje v c. in kr. armadi. Za čas študij bodo na račun vojnega proračuna nastanjeni skupno ter bodo dobivali hrano, opremo in orožje. Šolnine, izpitnih pristojbin in pristojbine za diplomu jim ne bo treba plačati. Tako jim je omogočeno, da dokončajo študije brez materialnih žrtv s svoje ali svojecevi strani in morejo v svojem vojaškem službovanju doseči čin štabnega (višjega štabnega) živinozdravnika VIII., oz. VII. činovnega razreda.

Splošni vestnik.

Državna podpora za vdove državnih uradnikov. Pri ministrskem predsedniku in finančnem ministru je bila deputacija, ki je prosila za podporo vdovam državnih uradnikov in uslužbencev. Zvedela je, da se o tem vprašanju že vrše posvetovanja in da je upati na uspeh, ker vse oblasti v polni meri priznavajo upravičenost teh želj. — Kaj pa vdove učiteljev?

Prvo splošno uradniško društvo Avstro-ogrskemu monarhije je imelo dne 29. aprila svoj občni zbor, na katerem je bilo zastopanih 4000 članov. Poročilo generalnega tajnika je bilo sprejeto s pohvalo in so se odobrili računski zaključki. Posebno zanimanje je zbudilo poročilo o izrednih zahtevah, ki so se zaradi polnega vojnega rizika brez povišanja premij stavile do oddelka za življensko zavarovanje. Samo v letu 1915 je za vojne smrtne slučaje dopel za izplačilo znesek K 1.224.373. Nadalje je omenjalo poročilo, da je poleg premijske rezerve 76,8 mil. kron in rezerve za škode v znesku 1¼ milijona K društvu na razpolago še posebna rezerva za vojno zavarovanje v znesku 1½ milijona kron in superrezerve skoro 3 milijonov kon, tako da bo oddelek za zavarovanje tudi nadalje mogel zadoščati celo najizrednejšim zahtevam. Soglasno so bili odobreni predlogi o porabi poslovnega prebitka.

Kongrua. »Slovenec« poroča: Državni poslanci dr. Stojan, dr. Faidutti, Hauser, profesor Londzin in Prisching so bili pri ministru Hussarku, da v imenu parlamentarne zveze duhovnikov priporočajo hitro rešitev vprašanja kongrua. Minister je izjavil, da se bo plača dušnih pastirjev izboljšala na ta način, da se bo dovolilo doklade v razmerju dotacijskih dopolnilnih prispevkov verskega fonda v posameznih škofijah. Škofijski ordinariati bodo stavili predloge glede razdelitve na posamezne škofije. Deputacija se je oglašila tudi pri dunajskem generalnem vikarju pomožnem škofu dr. Pflugerju kot zastopniku kardinala nadškofa. Kakor poroča »Reichspost«, gre le za majhno vsoto, pa vendar se rešitev zavlačuje, kakor še pri nobenem drugem stanu. In vendar je položaj čisto jasen. Zakaj tudi največji umetnik v stradanju ne bo razvozlal uganke kako naj danes dušni pastir živi s 1800 do 2000 K. In takih je dosti. Da se zadeva že tako dolgo vleče, je že sramota za celo katoliško prebivalstvo, čigar duhovščini se to dogaja. — Mi smo za to, da dobi podporo vsak, ki jo v teh hudih časih potrebuje. — Kako pa naj s svojimi dohodki živi učiteljstvo?

Otroci naj hodijo bos! V zagrebških listih čitamo: Poizkus nadomestiti zlasti pri otrocih usnjate čevlje s takimi, ki imajo lesene podplate, se ni obnesel, ker je obutev za otroško živahnost pretežka. Usnjeni čevlji pa stanejo danes toliko, da jih mali uradnik, obrtnik, učitelj, delavec ne premore. Treba je poseči po radikalnem sredstvu: otroci naj hodijo bos! — ne le doma, temveč tudi na ulici! Nazor, da to ne pristaja, da je sramotno, se mora pobijati in odpraviti. V Zagrebu na Llici je videti vsak dan soprogo nekega slovitega kirurga, elegantno damo, ki vodi svojo deco popolnoma bosu na izprehod. Ta dama ima gotovo toliko denarja, da bi svoje otroke prav lahko obula. Pa tu gre za princip praktičnosti in ne za vprašanje siromašnosti! Zato, pametni ljudje, pustite, naj hodí deca bos! — Tako v Zagrebu. Isto velja pač tudi za druge kraje. Mnogi starši so naravnost primorani, da štedijo z otroškim obuvalom, saj je treba misliti na zimski čas. Usnja bo še manj in še dražje bo. Zlasti šolska vodstva naj bi poučila otroke, da ni nespodobno, hoditi bos, temveč da je praktično in — zdravo!

Razgled.

— **Poslanec Pollauf padel.** »Parlamentarna korespondenca« poroča, da je padel pri obstreljevanju Gorice dne 14. pret. m. državni poslanec nadporočnik dr. Viljem Pollauf. Rajnik je zastopal v državnem zboru dunajski volilni okraj Währing 2. Bil je v 40. letu.

— **Informačni spis o češkem narodu.** V kratkem času izide pod uredništvom državnega poslanca dr. V. Tobolke knjiga »Das böhmische Volk«, ki naj informira političke, gospodarske in kulturne kroge v Avstriji in Nemčiji o pomenu in sili češkega naroda. Pri knjigi so sodelovali odlični češki politiki, finančniki in učenjaki. Pridejane so ji tudi slike in mape.

— **Turški učenci na madžarskih šolah.** Iz Budimpešte poročajo, da je prispele tjakaj iz Carigrada 48 turških mladeničev, ki vstopijo v razne madžarske šole.

— **Dr. Karel Mattuš,** višji ravnatelj češke deželne banke, je praznoval svojo osemdesetletnico. Jubilar je eden najodličnejših čeških politikov in finančnikov in je mnogo let v državnem zboru in v deželnem zboru češkem igral veliko vlogo.

— **Promocija nadvojvode Friderika za častnega doktorja levovske filozofske fakultete.** V stanu vrhovnega armadnega poveljništva se je izvršila 10. pret. m. promocija vojnega maršala nadvojvode Friderika za častnega doktorja filozofske fakultete levovskega vseučilišča.

— **Dorpatskega vseučilišča ne premete.** Korespondenčni urad: »Novoje Vremja« razpravlja o načrtu, da bi dorpatsko vseučilišče premestili v Perm. Odločilne osebe da so prosile vrhovnega poveljnika severne fronte, Kuropatkina, da bi se premestilo vseučilišče kolikor mogoče pozno. Kuropatkin je odgovoril, da ne vidi, kakor je poudarjal že dvakrat, nikakršne potrebe, da bi se vseučilišče premeščalo iz vojaških vzrokov.

— **Djakovski škof Krapac hrvatskemu narodu.** Djakovski škof Krapac je daroval za različne dobre namene in društva blagajniške listke IV. vojnega posojila v skupni vrednosti 635.831 K 51 v. Med drugim je daroval za zgradbo hrvaških šol v Slavoniji 100.000 K. — Škof Krapac je naslednik slavnega vladike J. J. Strossmayera.

— **Obsojen rektor.** Rektor praške nemške tehnične profesor dr. Redlich je obdolžil inženirja Smekala, da je rusofil in da so bila njegova potovanja v inozemstvo jako sumljiva. Inženir Smekal je pozval magnificenco pred sodišče, ki je rektorja Redlich obsojilo le zaradi razžaljenja časti na tri dni zapora, oziroma 500 kron globe. Profesor Redlich se je pritožil, dosegel pa je le, da mu je bila denarna kazen za 200 kron znižana, in sicer od 500 kron na 300 kron.

— **Predavanja na vseučilišču v Črnovicah** so se, kakor poročajo listi, že pričela. Vsi profesorji, izvzemši vpoklicane, so že prispeli, in vpisalo se je izredno veliko število dijakov. Povodom pričetka predavanj je prejel rektor mnogo pozdravnih dopisov in brzojavov.

— **Zasluzek dunajske pevke.** Ravnateljstvo dvorne opere na Dunaju je s pevko Selmo Kurz sklenilo pogodbo, glasom katere bo ta pevka za 70kratni nastop v letu dobila plače samo — 196.000 kron. — Koliko ljudi bi bilo s tem ogromnim denarjem rešenih iz najstrašnejše bede!

— **600letnica rojstva Karla IV.** Češki listi se spominjajo s posebnimi članki, da je poteklo 14. maja 600 let, odkar se je narodil poznejši slavni češki kralj in nemški cesar Karel IV. kot sin kralja Jana Luksemburškega in hčerke zadnjega češkega Přemyslida Vaclava II. Doba Karla IV., ki je bil krščen na ime Vaclav, ki ga je zamenjal pozneje na francoskem dvoru z imenom svojega botra, je zapisana v zgodovini češkega naroda z zlatimi črkami. Karel IV. je obnovitelj samostojnosti češke države, nje množitelj (pridobil je češki kroni del Šlezije, Lužico, Braniborsko) ter iniciator zlate dobe češke kulture (praška univerza). Kralj Karel je tudi navzlic svojemu polfrancoskemu pokolenju eden najbolj narodnih čeških vladarjev. V ustanovni listini, ki jo je izdal leta 1356, na nemško državo (bulla aurea), navzvetuje celo nemškim volilnim knezom, da naj se naučijo češko, sam se povsod poslužuje češčine in poizkuša celo uvesti v cerkev slovansko bogoslužje. Prekrasna Praga je po tolikih stoletjih polna slavnih spominov na dobo največjega češkega kralja, in češki narod je Karel IV. hvaležno podelil ime »očeta domovine«, dobo njegovega vladarja pa so češki kronisti opisavali kot »zlati vek«.

— **Jubilej »Prodane neveste«.** Dne 30. maja je minilo 50 let, odkar se je v praškem »Narodnem divadlu« prvič pela Smetanova večnomlada »Prodana nevesta«. Najpopularnejša opera slavnega češkega skladatelja si je v pravem triumfu osvojila ves svet in si priborila častno mesto med najmelodioznejšimi skladbami vseh vekov in narodov. Praško narodno gledališče je proslavilo 50letnico »Prodane neveste« na posebno svečan način. Opera se je na oni večer predstavljala v »Narodnem divadlu« 632ič.

— **Tvorniški delavec — doktor prava.** Na dunajskem vseučilišču je bil promoviran za doktorja prava Emil Maurer, bivši tvorniški delavec. Dr. Maurer je bil rojen v Galiciji kot sin ubogih staršev. Devet let star je prišel na Dunaj, kjer je končal ljudsko in meščansko šolo, nato se je šel učiti v tvornico. Kmalu, ko je bil oproščen, je postal delovodja. V svojih prostih urah se je vedno pridno učil in napravil maturo, potem se je pa vpisal na vseučilišče, kjer je te dni postal doktor. Star je 30 let.

VOJNODRAGINJSKE DOKLADE ZA UČITELJE IN UČITELJICE NA ŠTARSKEM IN KRANJSKEM.

Zaradi velike draginje je štajerski deželni odbor sklenil na zadnji seji podeliti učiteljstvu za leto 1916. draginjske doklade, ki so zavoljo visokih cen vseh potrebščin sedaj pač upravičene, zlasti ker je tudi država nakazala izdatno povišane plače vsem uradnikom. Deželni odbor se je v svoji razdelitvi posebno oziral na število otrok in na družino. Določil je doklade v tej-le meri: 1. Definitivno in provizorično nastavljeni učitelji, ki imajo izpit usposobljenja, so oženjeni in imajo nad dva otroka, ki niso mobilizirani, dobijo 300 K; 2. oženjeni ne mobilizirani, do dveh otrok, 250 K; 3. mobilizirani učitelji, ki pripadajo moštvu in imajo več kot dva otroka, dobijo 300 K; 4. mobilizirani, ki pripadajo moštvu, in samo do dveh otrok, dobijo 250 K; 5. samci ali vdovec brez otrok, nemobilizirani, 120 K; 6. supletni in suplentke brez izpita 100 K; 7. učiteljice ročnih del 80 K. Kot dan za določitev stanja se je določil 1. maj. Izplača se dne 1. julija polovico, 1. septembra ¼ in dne 1. decembra ¼ doklade. Vpokojeni učitelji dobijo: oženjeni 100 K; samci 50 K; vdovec, ki imajo pokojnine vsaj 800 K, do-

bijo 50 K; tistim vdovam, ki imajo pod 800 K pokojnine, se pokojnina zviša do 800 K. Glede oženjenih, izmed katerih sta mož in žena učiteljskega stanu, se še ni dognala končna rešitev. Najbrže pa ostane pri dokladi, kakor je določeno pod prvo točko.

Deželni odbor kranjski je na svoji zadnji seji dne 26. maja t. l. sklenil, da vsem deželnim uradnikom in drugim neposrednim deželnim uslužbencem dovoli vnovič enkratno draginjsko podporo v isti izmeri in v istem obsegu, kakor dne 1. marca. O ponovni enkratni draginjski podpori ljudskošolskemu in meščanskošolskemu učiteljstvu, pa bo sklepal nekoliko pozneje.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Tovariš Vilko M a z i, kadet v nekem domobranskem p. p. pošilja vsem tovarišem z italijanskega bojišča presrčne pozdrave.

Listnica upravnistva

Na naslovnih pasovih današnje številke imajo vsi c. naročniki in c. naročnice z rdečilom napisano, do kdaj imajo list plačati. Oni, ki so poslali polletno naročnino za l. 1916., imajo priložene poloznice.

Tisti, ki plačujejo po »Gospod. in kred. zadrugi« v Celju, imajo to označeno z »S. O.«

Nekateri naročniki plačujejo za leto nazaj. Takim se je, tudi če so leto plačali, vpisalo plačilo na zaostanek. Naj jih torej ne moti niti izkaz, niti priložena položnica.

Upravištvo lepo in nujno prosi vse c. naročnike, naj store svojo dolžnost nasproti listu, kakor jo mora tudi uprava vršiti tiskarni nasproti, ki zahteva točnega plačila za tisk vsake številke.

Upravištvo.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 30. aprila 1916 K 62.624-61.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/25. do 1/26. ure popoldne.

Prva gorenjska razpošiljalnica

IVAN SAVNIK

Kranj

172

razpošilja na vse strani sveta najmoderneje in najtrpežnejše klobuke v vseh cenah in oblikah od kron 3.— dalje.

Čevlje za dame in gospode prvovrstne kakovosti prodaja pod konkurenčno ceno.

Za neugajajoče se vrne znan.

Meseca avgusta izide bogato ilustrirani cenik.

